Број 56. У Новом Саду у среду 12. марта 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издаје: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

У корист напуштене деце.

Министар-председник хоће да изнесе пред државни сабор законски предлог у корист напуштене деце. Држава хоће да заштити децу, која су остала у сиротињи и без родитеља; хоће да заштити децу, коју њихови сиромашни родитељи не могу да издржавају и васпитају, и хоће да заштити децу, која излазе из незаконитог брака, а матере желе да их се отресу.

Ова је мисао не само човечна, него и корисна по државу. Јер од напуштене деце, о којима је овде реч, постају обично понајпре скитнице, крадљивци, харамије, постају најстрашнији и најштетнији чланови људског друштва. Они се грозно свете томе друштву, што их је оставило да одрасту без неге и љубави.. И кад таква несретна створења долазе једном на робију и под вешала, они су зацело најмање криви. И могло би се питати: Не би ли на њиховом месту прошао и сваки други тако? О оној несретној деци, која се рађају у срамоти, нећемо ни да говоримо. Многа и многа мати, која је заведена, преварена и напуштена, волије да удави своје новорођенче, па да дође можда и на робију, него да јавно призна свој грех. А где матере те имају прилику да предаду дете у домове, који су за то одређени, тамо се оне послуже том приликом.

У напреднијим државама ово је све бар донекле остварено и показало је благотворне последице. Сад је дошао ред и на нас.

Државе сматрају данас свој задатак сасвим друкчије но пре. Пре је било начело: — Ево вам свима једнака слобода, па како коме Бог и срећа даде. Државу се не тиче, како ће ко проћи.

Но видело се, да би то немешање државе створило под новим приликама све јаче гомиле сиромашних, покварених и подивљалих. И ти би се љуто осветили држави, па на послетку је довели до анархије и пропасти.

Начело социјалне демократије отима све више маха. Модерни социјализам тражи од добро уређене државе поглавито ово троје: 1. Држава је одговорна, да сваки члан њен буде однегован, васпитан и поучен раду, од кога ће моћи поштено живети. 2. Држава је дужна да свакоме свом члану на бави рада и да онај који ради добије своју неокрњену зараду и 3. Кад неко оболе, треба да има потпору, а кад постане неспособан да ради, треба да има издржавање.

Ова начела, која су још до пре мало десетина година сматрана као револуционарна, данас су призната. И модерне државе почеше их извађати једно за другим.

Закон о радничком обавезном осигурању за случај болести имамо и ми А имамо и закон о припомоћи радника у старости, само што није још обвезан. Данас се опет ради у корист напуштене деце А створене су већ многе установе, које олакшавају раднику да нађе рада.

Ми знамо, да оно што је код нас учињено, није ни изблизу довољно да помогне злу. То су почетци почетка. Први несигурни кораци на том пољу. А и оно што је у том правцу учињено у Енглеској, Француској и Немачкој, такође је тек почетак. Али то показује, да државе сасвим друкчије гледају данас на своју дужност И да је хвала Богу порушено оно „либерално начело“ које је тражило од државе само политичке слободе, а иначе на друштвеном и економском пољу — да буде слободно сатирање и утамањивање... Држава све то мирно да посматра, па онога, који је био напуштен и несретан у тој борби, да затвара и веша!

Данас, кад су државе кренуле новим правцем, има изгледа, да ће се моћи социјално питање решавати постепено, без јачих потреса и проливања крви. Бар тамо, где се на томе довољно ради.

Најтеже је оно, где се ставља у дужност држави да буде тако уређена, како би сваки могао наћи рада, који је способан за рад па и да добије праву, неокрњену зараду.

Данашње модерне државе покушавају да реше то питање поглавито — колонијалном политиком. Освајањем преко морских предела, где да нађу рада они, који га не могу наћи у држави. Но та политика је тако скупа и тако опасна, да ће у даљем времену више шкодити но хаснити. Француски министар Милран (социјалиста) продр'о је у Француској са законом, који иде за тим, да радници дођу што већма до своје неокрњене зараде Кад тамо већина радника извесне бранже, зазључи штрајк, обуставу рада, онда је то обавезно и на мањину. И фабриканти и подузетници су тиме доведени у положај, да све већма плаћају радницима ону надницу, која одговара њиховој правој зарадн.

Дабогме, да је и ово тек покушај на том путу. Покушај који треба да се опроба, те да се види пуна вредност његова. Али све то доказује, да државе схваћају данас своју задаћу са сесвим друге стране но до сад. А кад је тако схваћају, оне ће и известу.

— Како? О томе се не може говорити. На сваки начин данас нико не зна како ће изгледати државе и људска друштва после 50 година, а можда и после 20 година. То се не може прописати на папиру, то ће изаћи из целокупног нашег историјског, економског и политичког развитка. И биће како — мора. И поједини људи врло ће мало моћи да задрже или да пожуре.

Но да ишчупамо из овог оквира оно, што је сад на дневном реду и оно о чему говоримо. Кад се сасвим изнесе законски предлог у корист напуштене деце пред сабор, говорићемо ближе о њему. Саму мисао о томе обележили смо већ као човечну и корисну и потребну, а она је и журна.

Али не можемо а на не изнесемо већ сад крупну замерку. Прошле недеље сазвао је министар председник из свију крајева Угарске политичаре, који се нарочито баве проучавањем друштвених питања, а сазвао је и неколико госпођа, које стоје на челу разних женских друштава. Но представници и представнице наших и других немађарских друштава нису били позвани.

Тој анкети изнео је министар председник основу законског предлога у корист напуштене деце. И пала је реч: — да се та установа доведе у свезу са помађаривањем. Т. ј. да се од напуштене српске, немачке, словачке и румунске деце направе Мађари. Министар-председник је рекао две три речи, које довољно обележавају његову намеру. Није за то да уђе о томе што у закону, јер је то ствар — извођења закона. Значи отприлике, то је

ПОДЛИСТАК.

САМО ДА МИ СЕ ПРОВОЗАТИ!

(по немачком.)

Баба Ана је била 80 година стара, а није се још никад возала на каруца. Још као мало дете остала је — сироче; па је, служећи којегде по селу провела своју младост, — незнајући ни сама како. Обични пољски радови попели би и њу кад год на кола, али и то: на воловска или баш у сретном случају на какове искрхане таљиге; али, на бесне кочије? — ех, то већ не! —

Кад је баба Ана постарила — прикупила је оно мало новца што јој је у служби преостало па се бацила на — трговину. У селу је куповала сир, масло и јаја, па их после у вароши продавала, ходећи вазда из села у варош пешице.

Често су је уз пут сустизала бесна кочија каквога богаташа или великана, протрчала крај ње, обишла је; али, да се когод нашалио, па да је казао: »хајде баба Ано, да те повеземо на — каруца« — то ни ком не паде на ум. А било је случајева да је сам самцит слуга или господар седео на господски хинтови, јурио помамне жераве или вранце, па опет се није сетио баба Ане, да је повезе. А она је гинула за каруца.

»Само, да ми се је једаред провозати на тих бесних хинтови, али тако!, — господски! Напред да седи ливрејисан кочијаш, а ја »ко госпоја« да седим остраг па да се возам!«

Таким жељама пропратила је баба Ана скоро свака кочија, која су крај ње прозујала, а она је ипак пешице, са теретом на грбачи ходила у варош. Тамо је тек видела бесне богатуне, како јуре на каруца, баш као да се утркују; а њена је жеља остала и остајала само празна жеља у измучени груди јадне старице!

Једном! но — једва једном! — Сустиже је на бесни хати, ливрејисаним кочијашем је дан — по изгледу — велики господин и застаде спрам ње:

»Који пут води то у варош?«

»Ето туда управо, милостиви господине!« одговори баба Ана и погледа на оно празно место у кочија, где би, по њеном мишљењу, она могла сести.

»А би ли и ви старице хтели у моја кочија? видим да вам је тешко носити на леђи!« упита је тај незнани, али како се чињаше — добри господин. —

»Па! — — Тхе! — ! — фала господине! ја ћу полако пешице«, промуца баба Ана, угушујући своју живу и давнашњу жељу.

— — — — — — — — — — — — —

Кочија прозујаше, а баба Ана настави свој пут и на даље, као и досад — пешице. —

*

Једном другом приликом, сусрете је богати спахија из њеног села у вароши.

»Добар дан баба Ано! — јестели распродали ваш еспап? хоћетели кући? — Ето моја су каруца празна, ја сам сам дошао у варош, па вас могу повести!« —

»Хвала лепо милостиви господине. Ја сам мој пазар свршила, па могу баш — по вашој доброти — — молим лепо — и повести се на каруца!«

»Па лепо баба Ано! Ено моја каруца стоје ту и ту на улици и чекају ме док свршим још ово мало посла. Идите тамо и чекајте ме! Сад ћу ја доћи.«

Веће среће није било за баба Ану, него ове! Брже боље похита на одређено место, да јој се неби измакла прилика: »да се и она провоза на бесни хинтови«. — У путу је сусрете њен сусед трговвц у селу па је и он позове: »хајде баба Ано да вас повезем кући! Стара сте, слаби сте, па ће вам бити тешко!«

»Хвала комшија! Ја ћу се возати на — каруца!« рече поносито баба Ана и не осврћући се на суседа који је — као што је знала, дошао био на обичном »ронгашу«. —

Тек што је стигла до лакираних каруца и ливрејисана кочијаша, стаде разгледати место,

нешто, што ће и по себи морати тако бити. Наша напуштена деца биће одгајена у мађарским кућама, где неће ни научити матерњег језика.

Оној јадној деци. која остану напуштена, без оца и мајке, треба узети и — народност! Како је то страшно?! И како је страшно, кад се у питањима, која су чисто човечног и економског значаја, увлачи увек и увек помађаривање. А то је нешто, што не може да донесе користи. И што ће да омете главну ствар, која треба да модернизира државу и спасе је од анархије.

О мађедонском питању.

Сергијевски Посад, 8. марта.

У фебруарској свесци угледног руског журнала „Руска Мисао“ штампано је под горњим насловом писмо грофа Евгенија Капниста Кратку садржину тога писма саопштавамо нашој читалачкој публици.

После увода гроф Капнист прелази на историју Мађедоније и вели, да су први Словени, које је цар Ираклије населио у Мађедонији, били српског порекла, будући да се Бугари не појављују на балканском полуострву пре 680 година. Изложивши и осталу историју Мађедоније, наставља: „Историјска права на Мађедонију никако не припадају Бугарима. На њих се могу ослањати Грци, а за тим Срби“. Даље вели: „Бугари имају и у самом Јилдизу заштитника, као што смо видели у ствари хиротоније Фирмилијана. Бугари имају својих митрополита: у Скопљу, Охриду, Струмници, Дибри, Битољу, Велесу, Неврокопу, и ако сви ти градови нису припадали бугарској трновској патријаршији, но до 1766. припадаху охридској автокефалној архиепископији, која никада није била бугарска. Од 535. године т. ј. од оснивања прво јустинијанске и до затварања охридске, у њој су само два архиепископа били Словени; а скопљанска епархија је била све време, т ј. до 1767. првопрестолна у пећској српској патријаршији“.

Расмотривши за тим статистику Мађедоније, по српским, бугарским, грчким и турским изворима, вели. да су Срби и Грци много правилнији од Бугара; докле Бугари у Мађедонији никог не виде осим Бугара, дотле Срби и Грци дају сваком своје — Што се тиче автономије Мађедоније гроф пише: „Грци, а тако и Срби како треба мислити увек ће се противити автономији „целокупне“ Мађедоније. Њихова је жеља, да Мађедонија с присаједињењем јужног Епира (јањинског и иргирокастрског санџака) образује три одељна „генерал-губернаторства“: косовски или старо-српски с резиденцијом генерал-губернатора у Скопљу; солунско, или јужномађедонско, где преовлађује грчко становништво, и охридско, где преовлађује словенско становништво“.

После тога ставља питање, зашто порта допушта, да Бугари имају 5 архијереја, дипломатских агената (под именом трговачких), много школа, а Срби се не могу користити тим правом? „Да Мађедонија, наставља одма за тим, припада Бугарској Бугари би се могли старати, да из својих интереса побугаре мађедонско становништво. Међу тим Мађедонија остаје и даље турском провинцијом и правда захтева, да порта не протежира једну народност над другом и да даде и Србима права, да имају српске архиепископе и своје школе, ма српски ахијереји остали под влашћу патријарха. Док у Мађедонији буде бугарских архијереја, који зависе од егзарха, и док овај буде зависио од бугарске владе, која издржава како њега, тако и бугарско мађедонске архијереје и бугарско мађедонске школе, тешко је одупирати се не само бугарској пропаганди, но и предстојећем револуционарном покрету у Мађедонији. Не противи се патријаршија именовању архијереја Словена у Мађедонији, него сама порта, због близине бугарског егзарха Јулдизу. Ствар митрополита Фирмилијана сведочи, да не може бити боље, о том. Бугари имају шта више свог митрополита и у Дебру, што граничи с Албанијом, где је све православно становништво чисто српско; но па ства га оставља, јер је патријаршија поставила ту и у Велес митрополита Поликарпа, и ако Грка, но који одлично зна српски језик и у пуном смислу је србофил“.

—

Јавно насиље.

Мостар 9. марта.

Свој је читалачкој публици већ познато да народни мусломански покрет нијесу проузроковали какови политички циљеви, — него једино насиља, која се чине, под протекцијом владе, од стране Шокаца против нас и наше вјере.

Да не спомињем све случаје који се догађају сваки дан, — то ћу само изнијети онај, који се десио у петак 8. јануара по новом.

У ноћи истога дана, кћи Алије Џанкића, — Хабиба (17 годишње девојче) пошла је у шталу да баци коњу сијена, — а насилник улети за њом и хтједе је одвести. Дјевојка нашавши се у неприлици, запомага.

Насилник је дочепа за уста, али је било касно, јер је плач дјевојчин отац чуо, и истога часа дотрчао Насилник опазивши оца дјевојчиног побјегне у јасле и покрије се сијеном и самаром.

Кад је сјутра дан пријављено жандарима, они дођу испитају ствар потанко, али насилника пусте исти час, багатели шући ствар ријечима: „То је шала, то није кажњиво, да није против параграфа“.

Тога је дана дошло неколико људи из истога мјеста окружнику г. Питнеру и потуже се на ово насиље. Г. Питнер им одговори да ће наредити столачком престојнику, да ствар извиди, и да насилника казни.

А пошто до сада није тај налог г. Питнера столачком престојнику послат, то се бојим да и овај не уброји међу „Muslomanische Kleinigkeiten“.

Ако су за Фатом Омановићем говорили, да је са онијем Шокцем и прије „ћосала“, и својевољно отишла, то би исто говорили и за Хабибу Џанкића да јој случајно није притекао у помоћ, или да је допала у руке овдашњем бискупу Буцоњићу, који би је већ знао експедирати у Далмацију.

Шта мислите г. уредниче, ко је овоме свему крив? Ко проузрокује сва ова насиља? „Фратри“, фратри и нико други, по налогу бискупа, а иницијативом босанске владе! Заиста иницијативом владе, јер ко би то смио учинити без владина допуштења. И ако је барон Кучера, приликом мусломанских конференција, рекао једном заступнику „да влада најстрожије забрањује та насиља и да би он радо дигао Штадлера да може“.

„Да може“, ко би у те ријечи Кучерине могао други повјеровати него рахметли народни заступник М. К.!

Зар неко може у мојој кући заповједати? Зар лопови могу у некој земљи харати (а да не одговарају за своја дјела) без владина допуштења? Зар је берлински конгрес дао Босну и Херцеговину Аустрији да нас католичи, или да заведе културу у истим земљама

Ваљда неће нико тврдити, да напредак и култура састоји у том, да метанишемо шокачким фратрима и свитоме оцу „папи“. Сумњам да би у таквом случају дала Европа Аустрији мандат. да окупира Босну и Херцеговину.

Србаковић.

где ће се рахат разместити, како ће нос опружити, какол ће се завалити у наслоњачу, како ће свет гледати: каква је то баба што се тако разбалаћила, како ће бесни вранци јурити, а она.....

»Ду — ду — ду! — — Крах! — Електрична кола закачише за »бесне« каруце. а под њима лежаше баба Ана — крвава. — Обе ноге — растурене од колена — лежаху свака на своју страну.

Баба Ану су однели у болницу. Тамо је наместише на једну постељу крај прозора.

Трећи или четврти дан дошла је баба Ана к себи и провири кроз прозор.

Прво је опазила »самртна кола« са ливрејисаним кочијашем. — Крај ње стајаше милосрдна сестра, која ју је у болници дворила.

»А чија су ово кола?« прошапта баба Ана.

»Болничка!« одговори милосрдна сестра

»Па кога то сад возе?«

»Једног бедника, који је отишао Богу на истину.«

»А возе ли сваког, који овде у болници умре?«

»Возе!«

»Но хвала Богу! онда ћу се и ја барем мало провозати!«

И добри Бог је испунио жељу баба Анину. — Кад је заклопила очи, стајао је интов упрегнут у два жерава и да баба Ану мало провоза.

С.

Нови Сад, 11. марта.

Штадлер, „кум-Коста“ и католичка пропаганда у Босни и Херцеговини. Српске су новине већ од толико година писале и писале о католичкој насилној пропаганди у Босни и Херцеговини, која све дрскија, и дрскија постаје. Док су се тако Срби, и сами и помоћу њихове исламске браће упорно и истрајно борили против њих, у садашњем веку нечувених насиља, дотле су Хрвати све то задовољно и мирно посматрали, уверени зар да то баш њима иде у корист. Али сада изгледа, да се та силовита акција католичких бискупа, попова и мусале сарајевске већ и њима не свиђа, јер се побојавају, да ће изгубити и оно мало присташа исламских. што су их до сада тешком муком придобили па, шта би онда било од „уједињене и велике?!“ Тако има сада у „Хрв. Праву“ један допис из Мостара, у коме се жали на расцеп међу Мухамеданцима приликом оснивања ђачког потпорног друштва „Гајрет,“ те хоће да покаже прави повод истоме. Вели: „До сада се само чуло, да Мусломани осуђују Хрвате ради католичке пропаганде и да их ради тога мрзе, а ту мржњу да распирују Власи свом силом.“ Исламски покрет у „Херцег Босни“ да је настао поводом тајног покрштења једне исламске девојке, које је напросто нестало, и за коју су сви мислили, да је у Далмацији, дочим је она у једном мостарском катол. манастиру чекала на једног дворског саветника бос. владе, који се ангажовао, да јој буде кум при крштењу, и дао јој за то поклон. Дописник вели: „то сам касније дознао из поуздана врела.“) А тај кум није био нико други, већ г. Костја Херман, издавалац „мухамеданских народних песама,“ и уредник сада већ „безнадне“ — јер само још латиницом штампане — „Наде.“ Дакле „кум-Коста!“ То је Мухамеданце јако узрујало, но упрокс свим молбама, тужбама и меморандумима нису могли ништа успети у тој ствари. С тога су почели сумњати да влада управо штити и подупире те покушаје. „Та сумња поткрепљује се још што тајно деловање *до смешности горљивог — надбискупа Штадлера све више преузима маха.* Тај човек постао је *страхом и трепетом* мухамеданским родитељима, јер је он установио и уздржава за *мухамеданску децу* у Сарајеву сиротиште — у чисто мухамеданским крајевима града. — Узме ли се још у обзир агитација влашких новина (које је г. Калаји све од реда забранио — пр. ур. „З.“) и агената (!?), то није чудо, да свакога Мухамеданца забрињује поглед у будућност, и да мора да гледа, како ће се сам штитити од тих „покушаја утамањења.“ Већ од год, 1882. догађа се, особито у коњичком котару, да ишчезне по која мухамеданска жена, или дете, „а касније се испоставило, да их је сам тамошњи жупник, помоћу сељака отпослао надбискупу Штадлеру у Сарајево, или у који манастир.“ Тако се десило и пре неколико дана, да је нестало једне жене са 2 детета. „Сељаци су их, по наговору жупника, од-

вели у Сарајево.“ (Ми смо о томе јавили и проговорили пре неки дан у уводном чланку. Ур. „Заст“) Ма да су више њих одличних Мухамеданаца отишли у Сарајево барону Кучери, да се на то потуже, и лека потраже, и ма да је Кучера обећао све могуће учинити, ипак се, према успеху досадашњих таквих обећања, не надају ни од овога ничему, „јер велики босански чиновници као да су дошли из Луегеровог табора. Шта више и њихове господе бивају одликоване од св оца“ (на пример гђа Олга Косте Хермана) Босанска је влада, до душе издала наредбу, како се има поступати при прелажењу из једне вере, у другу, али та је: *„само на папиру, те ревне бискупе ни мало не смета у њиховом тајном деловању. Новац је понајглавније средство њихове пропаганде.“ По што влада све то мирно гледа, могло би се закључити, да та њена попустљивост спрам бискупа, и неких свештеника потиче отуд, што је она са њиховим деловањем споразумна.“* „То баратање уродило је овим дубоким раздором међу католичким и мухамеданским светом у Босни и Херцеговини.“

Кад већ и Франково „Хрватско Право“ пише овако о тој насилној католичкој пропаганди, онда се може помислити како то већ изгледа у тој тужној Босни и Херцеговини, повереној на милост, и немилост Штадлеру, Калају, Кучери и — „кума Кости.“

Политички преглед.

Угарска „Хлас“ (словачки часопис) приговара заступницима словачким у угарском сабору, што им се не чује глас ни код најважнијих предмета. Признаје њихов изванредно тежак положај, при чему су ипак лепо започели акцију у сабору; али се сада већ одавна не чује у њему глас Словака па да се с тога словачки народ боји за своје заступнике, да не буде разочаран.

Хрватска и Славонија. Централни одбор здружене опозиције одобрио је закључак пододбора у погледу стапања страначких листова. Подједнако је закључио, да се народ позове, да свестрано настоји, да се у целој земљи сазивају народни зборови ради тражења финанцијалне самосталности. Влада, пошто се у Будимпешти зборови нерадо гледају, морала је ипак, ма и тешким срцем, одлучити се, да их почне забрањивати, што је учинила у Сиску, и у још једном месту, мотивишући ту забрану са полицајним обзирима. — Услед стапања „Хрватске“ са „Хрватским Правом“ имаће последње да исплати штампару „Хрватске“ 8000 круна, Грги Тушкану 1000 круна, госп. Фолнеговићу 900, а подједно ће преузети њених („Хрватске“) — 600 претплатника.

— Да се види, како хрватске политичке странке опсењују народ, како једно закључују, а друго раде и стварају; како једнога месеца пишу са великим патосом и „убеђењем“ овако, а већ другога томе противно, навешћемо шта пише Фолнеговићева „Хрватска“ о закључку, да се она има спојити са „Хрв. Правом“, а да и „Обзор“ има остати гласило странке. Вели: „Слога је готова; јединствена организација опозиције прихваћена је једнодушно. Неодвисна народна странка („обзорашка“) учинила је у томе прву велику и одлучујућу жртву, прихватив име правашко, и преставши као посебна странка битисати.“ Праваши око „Хрватске“ принашају највећу жртву, напуштајући своје властито гласило, а „чисти праваши“ донашају у заједницу своје властито гласило, те се свечано обвезују, да ће на својој скупштини, која ће се обдржати приликом открића споменика Анти Старчевићу, предложити приступ у „Хрватску странку права“. Али се не може замислити, да ова огромна будућа јединствена странка права стоји већ данас као савршена целина, и има само једно главно гласило. „То не само, да би било погибелно по странку, него би било неприродно с обзиром на прошлост нашу као политичких засебних скупина. Програм нам је до душе један те исти, али правац, којим нам је ударити, и суставно напредовати, није ни данас уговорен, ни коначно углављен.“ С тога је добро да има на избор између радикалнијега и конзервативнијега пута, а к једном те истом циљу“. — Врло добро! Декларирају, дакле, као оправдано у једној странци два правца! И тога нема нигде на свету, чега нигде нема, нека буде бар у „здруженој опорби.“ Само, само, друкчије се то говоримо на опозиционом збору од 29. јануара о. г.

Мађедонија и Стара Србија. Порта пориче, да ће се Иса Бољетинац вратити у Митровицу, (ако не баш у Митровицу, а оно око Митровице), Јавља се, да се у вилајетима солунском и скопљанском појављују нове бугарашке честе.

Француска. Приликом прорачунске расправе у сенату јако се нападао конкордат, и тражило се оцеплење цркве од државе. Ретко се и у сабору слушале тако оштре речи, као што их је сенатор Делпеш изговорио, велећи да се конкордат не може спојити са републиканским духом, који се ослања на науку, и на филозофију, дочим је црква назидана на догмама. Мораће се спровести оцеплење; предлаже да се укине богоштовни прорачун. Министар председник Комб предлаже, да се конкордат откаже, пошто духови нису за то довољно спремни. Држи да ће конкордат толико остати у крепости, докле католичка црква не учини сама оцеплење од државе неизбежним. „Али“, рече, „не кажем, да није близу дан отказа конкордата“ Из тих Комбових изјава произлази, да ће се у будуће радикална политика кретати у правцу отказа конкордата. — Сенат је са великом већином гласова одобрио изјаву владе, и изјавио, да рачуна на њену чврсту обрану права државе За тим је одбио Делпешов предлог за укинуће богоштовног прорачуна, и закључио, да се говор министра председника афишира (прикује) у свима општинама.

ДОПИСИ.

Лика, у марту. (*Избор и именовање личког проте.*) Што смо унапред слутили, то се и догодило. Епархијска конзисторија у Плашком именовала је пароха Трбојевића личким протом, одмах шести дан по избору, а да није сачекала ни саслушала притужбе изборника, које су јој правовремено најављене и поднесене. Проти конзисторијалном именовању поднели су Медачки изборници уток на митрополијски савет. У притужбама на епархијску конзисторију и у утоку на митрополијски савет доказано је фактима и сведоцима много више, него што смо изнели у 39. броју „Заставе“. Па ипак парох Трбојевић има смелости на све оно, што смо у најмањој мери и најблажој форми рекли о њему и о његовој кортешацији, својим „Припосланим“ у 47. броју „Заставе“ „отворено и без зазора“ изјавити, да то „није истина“ и „да су све то просте и паклене клевете“. Да не би поштовани читаоци помислили, да смо ми истину „извртали“ и „клеветали“, нека нам дозволи славно уредништво, да у кратко одговоримо г. Трбојевићу.

Кад „није истина“, оче Јово, да сте у својој околини омражени, зашто су вас онда тужиле црквене општине, ваша и Кореничка, зашто вас је тужио покојни свештеник Кнежевић, па народни заступник Перо Шорак и други? Не стидите ли се предмета тих тужаба? Нису ли у тим двема општинама на кормилу најуваженији људи у вашој околини? Па од кога сте онда „љубав и поштовање у највећој мери задобили?“ Можда од учитеља, с којима сте се чупали и од којих се ни с једним нисте слагали! Кад „није истина“ да сте под истрагом ради профанисања највеће светиње хришћанске, а што вас онда тужише за онај ваш свој Лици познати одговор женама, кад су вас молиле да их исповједите и причестите? Како сте као конзисторијалац настојали, „да се закон и правда поштује и врши“, види се најбоље по том, што сте ви из ваших фамозних истрага излазили у најгорем случају с укором, док су одлични свештеници суспендовани и иначе прогањани због којекаквих маленкости. Но о томе на другом мјесту! Велите „није истина“ да сте застрашавали изборнике, да ћете бити именован ма не добио него 4 гласа, а не сјећате се, да сте то јавно рекли изборницима пред опћинском зградом, не сјећате се већ ни тога, да сте се при заједничком обеду после избора разметалили, да су друга два кандидата добила више гласова, јер су ближе „народу“, а ви да сте ближе „Плашкоме“ и у томе да ће вас „Бог помоћи“. А друга недозвољена сресства?! Зар је могло остати тајном оно делење „десетача“ на вратима Старчевићеве гостионице, а да и не говоримо о исказима и доказима Мечана изборника?! Ви нам са господске, језуитске висине добацујете одговор „није истина“, а ми се чудимо, како из тако „невиних“ господских уста могу да излете изрази „паклене клевете“ и „задња пиљарица“. Видите, ни у оне мало речи нисте могли обићи своје свагдање изразе, па ето и тим донекле сами потврдисте истинитост наших навода; јер док ми имамо за наше тврдње необоривих доказа, ти епитети припадају само вама, и нама није ни мало криво, што се ви срдите. Желите ли и више одговора, потрудите се до вашег „Плашкога“ па прочитајте све утоке и притужбе против вас, а ми за овај мах с вама свршвјемо.

Више изборника.

Пошта је крива.

Дошао један »доброћудан« »Браниковац« са села у администрацију »Браника«.

— Молим Вас, изгубио ми се на пошти један број »Браника«.

— Који број?

— Е сад кажите ми, па да вам кажем. Нисам гледао по нумерама. Али га можете лако наћи. То је онај број, у коме је реч о предлогу патријарховог »Српског Сиона«.

— Каквом предлогу?

— Та за бога о предлогу, да угарска влада уведе комесаријат у нашој автономији и да реши ту ствар — октројком, јер сабора не треба. Дајте ми онај »Браника«, који то напада.

— Сад ћемо наћи!

Преврћу, преврћу ал не могу да нађу тај број. Напослетку досади оном поред све »доброћудности«, те хајд главном уреднику дру Политу. Каже му шта тражи и што не могу да нађу у администрацији.

Др. Полит помисли у први мах, да су тог господина послали радикали, ал неће бити. Та то је најпокорнији и најдоброћуднији међу свима Браниковцима.

Гризао је мало усне па напослетку каже: — Знате, тешко ће бити да вам се изгубио на пошти тај број »Браника«. Јер таквог броја и нема.

— Дакле није пошта крива?

— Не велим да није. Јер се нами изгубио на пошти онај број »Српског Сиона«, па зато нисмо писали.

— А »Србобран«? Нисам добио ни »Србобранов« број у коме је о томе реч.

— За »Србобран« вам не умемо рећи. Може бити, да вам се изгубио тај број »Србобрана«, а може бити, да се и »Србобрану« изгубио на пошти онај број »Српског Сиона« у коме има онај предлог Његове Светости, да се уведе комесарство. Ал ја мислим, да су и његов број »Српског Сиона«, забацили на карловачкој пошти.

Доброћудни Браниковац се захвали, поклони се и оде задовољан. А у себи мисли: — Но, хвала богу, кад је само пошта крива. И пред његовим очима изгледаше др. Полит све већи и већи пријатељ автономије. И да је још само пошта уреднија, све би било у реду.

Вести из места и са стране.

Професор Ватрослав Јагић,

познат већ, на жалост, са својих од грофа Голуховског и г. Калаја „згодно“ поручиваних изјава против српског живља на Балкану, захвалио се сада на чланству Српске краљевске академије у Београду, с разлога што га српски листови нападају ради његове последње изјаве о мађедонским приликама.

Извид против митровачке општине.

Из Митровице нам пишу: Овде се проносе гласови, да је архидијецезални административни одбор одредио извиде против српске црквене општине, а на денунцијацију злогласног Лазе И. Михајловића — то је онај исти, што је нудио своје услуге патријарху, да му овај помогне у његовој бракоразводној парници, — па су већ у тој ствари позвани и неки сведоци. Ради се о неких 1200 фор. о некој продаји куће, која, да је продана без знања скупштине и одбора, и о неком легату пок. проте Милутиновића. За првих 1200 фор. има сведока званичника, да их је примио тадањи тутор Богдан Ј. Милутиновић, на благајни имовне општине, али

их нигде није увео у примање, легат није никад платио, о продаји куће и о извешћу о томе знају тадањи одборници и скупштинари, да постоје записници и закључци скупштински. Како ће изгледати после довршених извода господин денунцијант и његови овде добро познати залеђници, јавиће вам се у своје време. Имена те господе изнеће се у своје време на јавност.

Светозар Хурбан Вајански,

познати словачки родољуб, осуђен је пред поротним судом будимпештанским због чланка у „Народним Новинама“ (словачким) „Neustávajme“ на два месеца државног затвора, на глобу од 400 круна и на трошкове. Узело се и опет „дражење“ против Мађара.

† Стеван Јовић.

Читамо у београдској „Слоги“: „Јутрос је после дужег боловања преминуо Стеван Јовић новинар. Покојник је био један од наших способнијих новинара спреман и начитан. Неко време је био уредник новосадске „Заставе“. (На жалост! — Примедба ур. „Заставе“.) Но разишавши се са управом радикалне странке, оснује нов лист „Стражу“, која је излазила две године дана. У „Стражи“ је Јовић војевао против радикалне странке и „Заставе“. Кад је „Стража“ престала излазити, пресели се Јовић у Србију и издавао је неко време „Моје Новине“, но са њима није имао успеха. Уређивао ја 1898. год. полемичан додатак „Српским Новинама“, који је такође у брзо престао. Радио је неко време и на „Малим Новина“. Кад је 1899. год. „Дневни Лист“ угушен, израдио је пок. Јовић власнику тога листа дозвову да се лист опет издаје, но да заступа владу и то под уредништвом његовим. Последње две-три године провео је пок. Јовић врло бедно, борећи се и са болешћу и са немаштином. Бог да га прости и помилује!“

Бројно стање у Вршцу.

Читамо у „Родољубу“: Ми смо почетком ове године сравнили податке о броју рођених и умрлих у Вршцу у 1902. години и констатовали да напредујемо, и ако слабије, него други. Сад ћемо на основу званичних података последњег пописа становништва у Вршцу, обављеног крајем 1900. године, констатовати комико смо напредовали за последњих 20 година. По гласу тих података било је у Вршцу тада свега 25.199 становника, и то: 24.770 грађана и 429 војника. По народности делили су се ти становници овако:

	грађани	војници	свега	у проц.
Срби	8061	51	8112	32·2
Немци	13242	145	12387	53
Мађари	2527	108	2635	10·4
Румуни	642	111	753	3
Словаци	101	2	103	0·4
Хрвати	15	10	25	0·09
Русини	22	—	22	0·08
Други (Циг.)	170	2	572	0·6

По вери деле се овако:

	грађани	војници	свега	у проц.
православни	8716	146	8862	35·2
римокатолици	14609	229	14838	58·8
јевреји	869	9	878	3·5
лутерани	246	15	261	1
реформати	228	17	245	0·9
унијати	91	13	104	0·4
других	10	—	10	0·04

Ако сравнимо ове податке за званичним подацима из 1880. године, онда добивамо ове резултате: I.) 1880. године било је Срба 7382, а сада их има 8112, прираст је за 20 година 730 душа, а то је 10%. II.) 1880. године било је Немаца 12.354, а сада их има 13,387, прираст је 1033, а то је само 8%, дакле прираст Срба сразмерно је већи; III.) 1880. године било је Мађара 968 душа, данас их има 2635, дакле прираст је 1667, а то је 172%, разуме се, да овај прираст није услед већег броја рођених од умрлих, него је тај прираст услед досељавања и декларирања Јевреја за Мађаре; IV.) 1880. године било је Румуна 253 душе, а сада их је 753 душе, прираст је 500 душа, дакле 193%; и овај је прираст настао услед наглог досељавања Румуна, а нарочито још и с тога, што има 111 војника Румуна, који су скоро сами странци; у опште овај број Румуна састављен је сем војника већином из Цигана музиканата, надничара и слуга, а правих грађана, пореских глава, врло је мало; али и ово нагло досељавање сведочи, да вршачка околина све већма узима румунско обележје. Словака је 1880. године било 62, а сада их има 103 душе (то су већином дротари); Русина је 1880. било 62, а данас их има 22; то је, осим Цигана, једина народност у Вршцу која показује мањак, али они су се већином посрбили. Цигана је било 1880. године 210, а сада их има 162. Хрвата 1880. године није било у Вршцу. Као што се види, две главне народности у Вршцу: Срби и Немци, умножавају се нормално, а досељавају се у Вршац Мађари (у које се броје и Чивути), Румуни и Словаци. Развитак појединих вероисповести беше овакав: 1.) 1880. године било је православних 8045, а данас их има 8862; прираст је 817 душа, или 11%; 2.) римокатолика било је 1880. године 13193, а данас их има 14838, прираст је 1645 душа или 12·5%; 3.) јевреја је било 1880 године 528, а сада их има 878 душа, прираст је 350 душа или 66%; 4.) унијата било је 1880. године 149, а сада има 104, мањак је 45 душа или 30%; ово је једина вероисповест, која показује мањак за 20 година; 5.) лутерана било је 1880. године 208, сада их има 261, прираст 53 душе или 25%; 6.) реформата (калвина) било је 1880. године 87 душа, а сада их има 245 прираст је 158 душа или 190%. Разних вероисповести било је 1880. год, 19, а сада има 11 последоватеља. Дакле највећи прираст показаше реформати, а и то је досељивањем, јер по гласу званичних исказа сваке године је њихов број умрлих већи од броја рођених; за реформатима долазе Јевреји са приростом од 66%, који је такође врло велики. Овде изнесени подати јасно казују, како смо напредовали за 20 година. Констатујемо још само то: да је 1880. год. на 22.329 душа у Вршцу било 7382 Србина (33%), а данас на 25199 душа 8112 Срба (32·2%) Немци су пак 1880. године сачињавали 55%, а сада сачињавају 53% од укупног становништва. Румуни су 1880. год. сачињавали 1·1% а данас сачињавају са војницима заједно 3%. Мађари су 1880. год. сачињавали 4·3%, а данас сачињавају 10·4%.

Храњивост јајета.

Нема ваљада хране о којој се толико зна, или боље мисли да зна, колике о храњивости јајета. Па ипак чине се велике погрешке у оцењивању храњиве вредности јајета. Јаје несумњиво спада у најодличнију људску храну, нарочито за болеснике и децу, али се често његова вредност процењује. Тако се ничим неда правдати она уобичајена изрека: „Једно јаје замењује по килограма меса,“ јер у пола килограма меса има знатно више хранећих састојака но у једном јајету. Па ни о томе нису пречишћени појмови у нашег света, шта боље храни: беланце или жуманце и да ли је лакше сварљиво пресно или кувано јаје. Док се раније у опште мислило да је беланце храњивије и да је ровито јаје лакше сварљиво од куваног јајета, последњих година преовлађује мишљење у нашег света да је жуманце боља храна и да је тврдо јаје лакше сварљиво. То не стоји, беланце има знатно више беланчевине, која је главни и најснажнији део хране. Жуманце на против, има много мање беланчевине али има више масти. Што се тиче сварљивости, кувано јаје у опште лакше је сварљиво. Кад се није пресно или сасвим ровито јаје, онда се беланчевина у желудцу згрудва и само се мали део његов свари. Боље је скувано јаје већ тиме што се не гута већ се жваће и тиме припрема за варење, у опште се може сматрати за лакше сварљиво. Но најбоље је кад се измеша беланце и жуманце и при храњењу добро жваће. Тиме ће се избећи и несварљивост којој је најчешћи узрок у опште слабо жватање.

Брзојави „Застави.“

Стигли 11. марта.

Универзитетока омладина уступа.

Будимпешта. Ректори универзитета опомињу ђаке: ако продуже демонстрације, затвориће се универзитет за целу ову годину и ђаци ће изгубити други семестар и припомоћ. Ђаци су држали конференцију у којој су изјавили, да су неки међу њима учинили погрешку и да ће обуставити све демонстрације. Мали део ђака није пристао на тај закључак.

Манифестације за финанцијалну самосталност.

Осек. Ма да је полиција забранила одржавање народног збора у недељу, скупило се ипак пред зборним локалом много света, који је демонстрирао, и лармајући ишао улицама. Пошто није могла полиција да учини реда позвана је жандармерија, на што се свет разишао. Пошто су се бојали даљњих демонстрација, то је полиција и жандармерија била целу ноћ на окупу, али се није ништа више догодило.

Демонстрације против Мађара.

Загреб. У ноћи од недоље покушало је једно 200 ђака да демонстрирају пред станицом угарске државне железнице, где су хтели, понаособ, да скину мађарске натписне табле. Али пошто је за ту наумљену демонстрацију полиција дознала, искупише се тамо многе полицисте, полицијски чиновници и детективи, те не дадоше ђацима близо, који се до по ноћи ту задржаваху и лармаху, а у повратку упрљали су поштанску зграду, на месту испод мађарске табле.

Из угарског сабора.

Будимпешта. У угарском сабору расправља се о демонстрацијама. Говори Бела Егри противу бруталности полиције.

Вулкан Суфријер.

Њујорк. Вулкан Суфријер избацује камење и лаву над северним пределима. Многе особе погинуле, становници багају на југ.

Арнаутовић осуђен.

Сарајево. И ако се тајио како је испала парница Арнаутовићева, овде се зна, да је осуђен на две године затвора.

Положај у Маћедонији и Ст. Србији.

Цариград. Порта је јавила посланицима Русије и Аустро-Угарске да је једна бугарашка чета напала на једног порезника, и на жандара, који га је пратио, и да је првога ранила. На даље, да су 15 изасланика од 5 арнаутских племена скопљанског вилајета поднели Порти своје жеље, које је она прихватила. Разни конзули великих сила јављају сугласно, *да је мисија шпецијелне комисије остала безуспешна. Комисија је известила, да се опозиција против реформа не може мирним путем скршити, и да ће бити од потребе енергичне мере.* Воће опозиционих арнаутских племена траже дозволу од султана, да могу послати у Цариград изасланство, које би тамо поднело њихове жеље. Порти је дојављено, да једна већа бугарашка чета намерава да баци у ваздух војничке депое у Штипу и да разори железницу према Солуну. Више отпуштених бугарских офисира преузели су команду над ново устројеним четама. Порта је предузела нужне мере.

Сандоминго. Устаници су освојили градић код Доминира вароши. С обе стране било мртвих и рањених.

Трговина.

НОВИ САД, 11. марта 1903. г. Пшеница прве каквоће нова 7 фор. 30—— н. Пшеница средња 7 ф 10—20 н. Пшеница лакша роба 7 ф. ——— н. Наноница — ф. — н. Јечам 6 — ф. Зоб 5·60—70 ф —— н. Кукуруз у зрну 6 ф. 10—— — н. у зрну нови — ф. ——— у клипу — ф. ——— н.

Маст 78 фор. Сланина сува 76 фор. дебела пушена 76 фор. Све од 100 килограма.

Све од 1 килограма.

Свињи угојени тешки	48—50 нов.		живе мере
„ средњи . .	46—47 нов.		
„ лаки . . .	42—45 нов.		
Теоци .	28—32 нов. по клгр		
Јагњци	5—12 по пару фор		
Овци .	——— по пару фор.		

*

Стање воде под Новим Садом.

10. марта било је . . . . . 1·97 мет.
11. марта било је . . . . . 1.90 мет.

*

БУДИМПЕШТА, 22. (9.) марта. — (Извештај Р. О. Раичића са будимпештанског централног трга за живинарске намирнице).

Живина. Довози су концем недеље мањи, док тражња увек жива, посао је чврсто текао. Цене су домаћој роби: Кокошке 2·60—3·— патке 2·80—3·— гуске 5—7 ћурке 9—11 круна. Српској роби кокошке К 2·40—2·80 патке 2·60—3·— гуске 4—6·— ћурке 7—9 по пару у великој продаји.

Јаја. Довози су крајем недеље услед топлијег времена смањали, тражња је нешто живља, али цене остадоше непромењене. Цена је домаћој роби К 58—60. Српској 56—59 1 сандук 1440 комада.

Воће. Јабуке. Довоза нема тражња никаква. Тражња је у лепој и доброј роби. Цене су ситнијој 10—14·— штајерској 12—18·— ужичкој 18—22·— турској 28—36 круна 100 кгр. продаја на велико.

Крушке. Довоза нема, тражња врло слаба, цене су српској качички 12—14 круна 100 кгр.

Ораси. Довоза нити тражње нема.

Поврће Кромпир. Довози су јаки, тражња слаба. Цене су од 4—7 круна 100 кгр.

Бео и црни лук. Довози велики, тражња слаба, цене су остале непромењене.

Атреса за телеграме: **Raičić, Budapest.** Атреса за пошиљке робе: R. O. Raičić, Budapest, Centralmarkthalle.

Пробуђена савијест.

Роман **Ал. Н. Будишчева.**

С руског преео Вељко Лукић-Новица.

(Наставак.) (5)

— Хиљаду рубаља, — настави он међутим, — биће вам тешко да ми платите; вама су новци врло потребни. Морате наскоро платити у банку. Мени је то добро познато. А да дођете к мени на једну секунду, посједите у мом кабинету у наслоњачи, ја бих вам одмах дао за ваш један милостив поглед — признаницу: „Камата хиљаду рубаља примио сам потпуно овог дана и године. Прохор Трегубов“. Да. Та и ја сам кад год милостива срца. Нијесмо ми из некадашње формације дебеле коже, него прије налик на Европејца. Ено јурим на велосипеду, и по свој су мојој кући електрична звонца. А мој је покојни бабо бјежао испред електрицитета под кревет и електрицитет звао Илијом пророком. Времена се промијенила, Настасја Петровна. Ја, ето, и француски и њемачки чаврљам, а мој бабо умио је да напише тек двије ријечи: приложих руку. А и то је криво писао, „руху“ мјесто „руку“. Тако је то. И ја сам кад год милостива срца, и те још како милостива. Због вас нећу пожалити никаквих новаца. Истину вам велим!

Трегубов заћута. Настасја Петровна сједила оборене главе. Ђердан на њеном црномањастом врату потресоше се и брушено стакло сину љубичастим пламеновима.

— Та мени је све познато, — продужи Трегубов мјерећи очима младу жену, — све. Ви сте и сав свој златни накит заложили. Прексутра ћете и бунде однијети у залагаоницу. За који дан нећете имати шта да једете. И сад већ пијете чај преко дан. Мени вас је жао, Настасја Петровна.

Трегубов заћута. Настасја Петровна тешко уздахну. Изненада падоше из њених очију двије сузице на њена кољена. Високи клен уздизао се изнад ње и тихано шуштао својим лишћем, сличним жабљим цапицама.

— Ви сте у процијепу, — продужи Трегубов, — и ја ћу добро ваше купити на мунти. То је сигурно. И још ћете теже живјети. Сад имате, у крајњу руку, још какав такав кровић над главом, а послије нећете имати ни овакав. А зимска студен, а јесењске кише! Ех, Настасја Петровна, Настасја Петровна, рђав је ваш муж, кад вам не може да даде два пут на дан чаја. Напатићете се са таквим мужем у своје вријеме до смрти. Поцрнићете од брига и јада, а љепота оде као да је вјетар однесе. Ех, нашто и да говорим. Мени вас је жао! Та колико пут сам вам говорио! Опаметите своју будалу, нека спреми понос свој у џеп и дође к мени за управитеља. Плате дванаест стотина рубаља на годину и све готово. Каруце, пар коња, двије краве, чај и шећер. Моје су краве ваљане, сименталско-холандске пасмине, од њих двију и не можете потрошити варенику. Каруце на федере, коњи пола хиљаде рубаља пар, серсам сребром окован. И живјећете са својим мужићем попијевајући. Да што, мужић ваш мора по кашто и да зажмири, не мора човјек бити на свашта сувише осјетљив, шта му се не мили и не види, а што и види, не узима к срцу.

Настасја Петровна помаче се опет на клупи. Груди јој задрхташе, а ђердани синуше љубичастим сјајем. И опет падоше са њених трепавица крупне сузе на црвене коцке њене сукње.

— Шта ми говорите, шта ми говорите, — прошапта она, — и ја вас морам слушати!

Трегубов погледа на Пересвјетову и поблиједи. Он се диже са клупице и поче узбуђено ходати горе доље испред младе женске.

— Ето ви плачете, патите, али и мени није слатко, вјерујте! Ја сам, могуће, због вас пробдио многу ноћ, али то није нико видјео. Могуће, да ја мислим на вас сваки часак, само што никоме, сјем вама, не кавујем! И да вас запитам: Због шта патите ви толико и себе и мене? Због штркљасте будале, која не вриједи ни пребијене паре. Да нема робије, давно бих му грло пресјекао; али робије ме страх, и сад му ето полагано стежем петљу око врата. Видјећемо, ко ће бити јачи.

Трегубов заћута.

— Настасја Петровна, — отпоче он опет молећивим гласом, — не плачите, за Бога, та у мени пуца срце гледајући вас! Настасја Петровна, рођена, почујте ме... Настасја Петровна... Настја... прошапта од једном Трегубов промијењеним гласом и паде на кољена пред младом женом. — Сажали се на мене, Настењка, препуче ми срце, — шапташе он, — нема тих новаца што би их рад' тебе пожалио, та позлатићу те, ток воли ме, воли...

И Трегубов поче љубити њене гаравe руке.

— Одлазите, одлазите за Бога, — шапташе она, — и зашто ме гурате у срамоту, зашто?

И она покушаваше да отме руке своје из Трегубових рукух.

— Одлазите одатле! викну она у сав глас.

У башти зачуше се нечији кораци.

Трегубов се диже. К њему се примицао Пересвјетов. Лице му се промијенило, и у ходу као да се олако љуљао, наслањајући се на храстов штап. Јамачно је видјео све. Он приђе к Трегубову лаганим корацима, окрену к њему своје позелењело лице и храстов штап задрхта и заљуља се у његовој руци, као да га хтједе подићи, али немаше за то довољно снаге. То потраја минуту. Напошљетку, он се савлада и осмјехнувши се блиједим уснара рече:

— Здраво, Прохоре Егорићу.

— Bonjour, — одговори Трегубов и поче руком отресати пијесак са кољена.

Они заћуташе за часак. Настасја Петровна посматраше их већ сасвим сухим очима.

— Ето, разговарао сам се са Настасјом Петровном, — проговори напошљетку Трегубов. — Споменуо сам јој за новац.

— Ваш новац добићете на вријеме, — прошапта Пересвјетов, — немајте бриге!

— Биће ми врло мило! Само је ли стално?

И затим надовеза:

— Дедерте ми ту вашу батину.

Пересвјетов поблиједе, и ћутећи пружи му своју батину.

— Мал' те се нијесте с њоме нашалили, — рече Трегубов и поблиједе такође, — али без узрока, господару. Други пут причувајте се мало, јер...

Трегубов не изрече све и врати штап Пересвјетову. Овај се тужно осмијехнуо.

— Та ја нијесам ништа хтио, Прохоре Егорићу, — прошапта он.

— Знам да нијесте, него, биће боље, испратите ме у авлију, јер ће ме још ујести ваше псето. Ви овдје баш као да сте сви померили памећу.

— Addio, — и он подиже весело свој шешир пред Настасјом Петровном, те пође из баште звецкајући брелоцима. Пересвјетов иђаше за њиме без батине. Батину је био већ бацио некуд у грмље.

(Наставиће се.)

План за 6. разред XI лутрије.

Банкарска и мењачка радња

МИРОСЛАВА СПАИЋА

У МИТРОВИЦИ (Сремској)

Вучење почиње 26. марта а свршава се 22. априла 1903. год.

ЦЕНА

1/8 К 20·—, 1/4 К 40·—

1/2 К 80·—, 1/1 К 160·— 17—20 115

Лозове шаљем поштом само по пријему новца.

Овај шести разред имаде 33.000 добитака,

Покушајте игру у овом разреду, лако је могуће, да вам се мали улог богато награди.

Највећи добитак у сретном случају:

1,000.000 круна

(један милион)

Од ових 500 добитака последњи извучен добија награду

1	нагр. кр.	600000	600000
1	доб. но	400000	400000
1	по	200000	200000
1	по	100000	100000
1	по	80000	80000
1	по	60000	60000
1	по	50000	50000
1	по	40000	40000
2	по	30000	60000
2	по	25000	50000
4	по	20000	80000
5	по	15000	75000
25	по	10000	250000
50	по	5000	250000
405	по	2000	810000
760	по	1000	760000
1140	по	500	570000
30600	по	200	6120000
33,000	доб. и нагр. К.		10,555,000

Израђује и позлаћује нове иконостасе.

Старе иконостасе и иконе обновљава

МОТО! Прочитај па запамти
размисли ал' не касни
к' — оном: свој своме.

РУСКЕ право златне и право сребрне золотыхъ и серебряныхъ као и чисто свилених тешких

ТКАЊИНА

Која црквена општина, ктитор и приложник свете цркве жели имати, приложити и купити

одежда стихара, литија и барјака

од право руског, као што су некад наши стари куповали право златне и право сребрне као и чисто свилених тешких тканина који је врло леп а богат избор таковних тканина управо из велике православне Русије добила нека се обрати лично или писмено на искључиво прва творницу свих православних црквених утвари, светих икона и историчних слика.

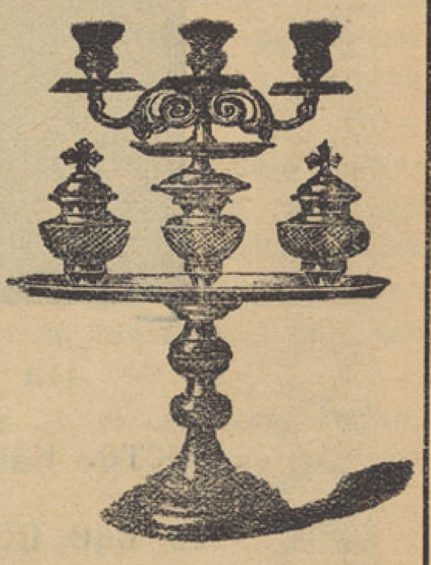

ЛУКЕ К. АЛЕКСИЈЕВИЋА.
НОВИ САД.

855 15—

За такове израде већ јавна признања и сведоџбе има

Израђује разне Христове гробове.

У издању друштва „Рада“ изишао је 11. број

НЕВЕНА

Чика Змајовина листа.

Цена је „Невену“ на годину **6** круна, на две трећине године 4 круне, на једну трећину године 2 круне. — Претплата се шаље једино администрацији „Невена“ у Нови Сад.

Ad Ц. О. 41.
1903.

Оглас дражбе.

Чаковачка српска православна црквена општина жели:

1.) Цркву споља оправити, за коју је оправку прорачуном одређена свота од К 4843 04

2.) Оправити гробницу блаженоупокојеном добротвору свом Димитру Рошуловићу, за који је посао одређена свота од . . К 1560 56

По томе обе оправке коштале би . . . . . К 6403 60

Лицитација на мањак за горње оправке ће се 23. (5. априла) о. г. после подне у 3 сата у општинској дворани одржати. Прорачуни (за оправке) свагда се могу код потписаног поверође видети. Лицитанти дужни су 10% од одређене своте у име пишманлука положити и то пре лицитације.

Општина задржава себи право поверења.

Из седнице црквеног одбора српске православне црквене општине чаковачке, држане 7. (20.) марта 1903. г.

Радивој Петровић поверођа. 188 2 2 **Владан Шандровић** председник.

● Ово пето издање штампано је у 10.000 примерака. ●

Домаће Еванђеље. — Природно лечење хладном водом.

Изашла је из штампе — **у петом издању**

КЊИГА за народ и његово благостање,
КЊИГА показаља за здраве и болесне,
КЊИГА златна домаћину и домаћици,
КЊИГА за старо и младо, за мушко и женско,
КЊИГА за сељаке и варошане — родитеље, свештенике и учитеље, земље-раднике, занатлије, трговце и за свакога а наслов је:

ВЕЛИКИ СТВАРНИ НАРОДНИ ДОМАЋИ УЧИТЕЉ

у овој књизи су упутства како се чува здравље, како треба болесник да се лечи и лекарију употребљава

са 25 слика корисног и лековитог биља.

ПРИРОДНО ЛЕЧЕЊЕ ХЛАДНОМ ВОДОМ ПО КНАЈПУ.

Обавештаји и практична упутства у земљорадњи, повртарству, воћарству, виноградарству, подрумарству, пчеларству, сточарству, живинарству, кућарству и другим домаћим пословима, — и свима ваљаним поукама за подизање народне привреде.

ДОМАЋЕ ЕВАНЂЕЉЕ ЗА СВАКОГА

по † В. ПЕЛАГИЋУ и другим знаменитим писцима

СА НОВИМ И МНОГИМ ВАЖНИМ И КОРИСНИМ ДОПУНАМА

УРЕДИО И ИЗДАО НА СВЕТ **Д. Ш.**

Књига је штампана на великој осмини, има педесет штампаних табака или 800 страна — има остраг и садржај читаве књиге, да је сваком лако наћи шта му затреба. — Ова је књига до сад штампана у 30.000 примерака.

Цена је само 5 (пет) круна.

Ко узме и плати два примерка добија ТРЕЋИ бесплатно. — За ову књигу набавили смо и лепе платнене корице. — Увезана књига стаје 6 круна; са златним насловом 6 круна 50 потура.

152 3 10

КОМИСИОНО ИЗДАЊЕ СРПСКЕ КЊИЖАРНИЦЕ

БРАЋА М. НОВОВИЋА У НОВОМ САДУ.

Са 25 слика корисног и лековитог биља.

Велика осмина 50 штампаних табака.

Нова српска индустријска радња у Новоме Саду.

Врло уважена и чувена фирма

БОЖИЋ И МЕЦИНГ

ФАБРИКА ПОКУЋСТВА У ОСЕКУ

ОТВАРА

У НОВОМЕ САДУ од I. маја о г.

ФИЛИЈАЛУ

у Дунавској улици у кући г. Арсе Пајевића.

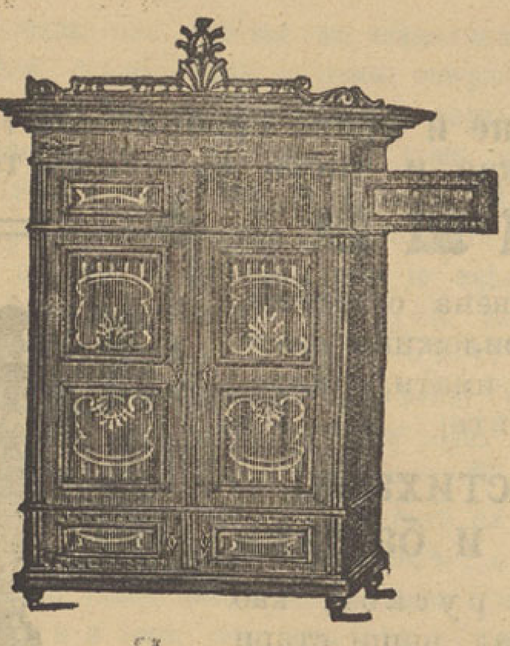

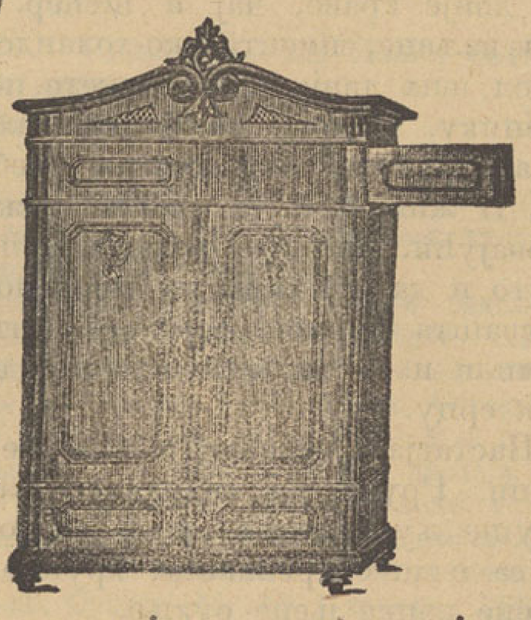

На стоваришту држаће намештаје у сваком стилу од најјефтиније до најфиније врсте, као и велики избор застора, ћилимова, слика, икона, сатова и т. д., и т. д и то све по познато најјефтинијим ценама и тачној и брзој послузи.

161 3—

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.